

АНАЛІЗ ПРОВАДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Кулик Д.Є., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

Постановка проблеми. Регіональний розвиток є комплексним та багатоаспектним процесом, який охоплює соціально-економічні, екологічні, інфраструктурні та етнічно-культурні позитивні зрушення. Одним із найбільш важливих документів, що визначає загальні та пріоритетні напрямки, цілі та заходи досягнення сталого регіонального розвитку Харківської області є Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 рр. [18]. Стратегія є документом найвищого обласного рівня і є основою для розробки щорічних Програм економічного і соціального розвитку Харківської області.

Харківська область є одним із найбільш динамічних регіонів в Україні, який до війни мав потужний науковий потенціал та хороші промислові передумови. Але на теперішній час процес реалізації Програм соціального і економічного розвитку (Програма), та зокрема інвестиційних проєктів, які закладено у Програму, стикається з низкою проблем. Серед них – обмеженість фінансових ресурсів, недостатня можливість координації взаємодії органів місцевого самоврядування та зацікавлених сторін, недостатня ефективність алгоритму планування та реалізації проєктів тощо. Окрім того, негативний вплив воєнних дій в Україні, зокрема на території Харківської області, призвели до неможливості виконання запланованих макроекономічних показників.

За таких умов, важливим завданням є визначення можливостей ефективного впровадження інвестиційних проєктів регіонального розвитку та виокремлення конкретних чинників, які будуть сприяти досягненню запланованих результатів економічного і соціального розвитку регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням визначення напрямів і можливостей регіонального розвитку, впровадження Програм соціального і економічного розвитку присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних дослідників.

Окремі аспекти інвестиційних проєктів розвитку досліджено багатьма науковцями. Зокрема, Гернего Ю.О., у своїй роботі досліджує цю категорію та визначає, що метою інвестиційних проєктів є як соціальний, так і економічний ефект. Специфіка інвестиційних проєктів полягає у короткостроковості їх реалізації та вирішенні окремих соціально-економічних питань, на які направлено проєкт, а їхнє фінансування може забезпечуватись з державного бюджету, внутрішніх фондів та грантового фінансування [7, с. 33].

Мазур С.А. досліджував структуру фінансування проєктів розвитку регіону в умовах ринкових трансформацій та диверсифікації економіки [12], а Ксьонжик І.В., Потравка Л.О. та Замковий В.М. проаналізували розподіл коштів на соціально-економічний розвиток, а саме на реалізацію проєктів регіонального розвитку в 2020 році за рахунок державного бюджету та визначили, що у 2020 році бюджетування проєктів розвитку територій сягнуло 101,9 млрд. грн. [11].

У той же час, Сімків Л.Є. приділив увагу основним ознакам інвестиційних проєктів регіонального розвитку, підкреслюючи їх вузьку направленість і потребі застосування проєктного та системного підходу. Так, проєкти направлені на вирішення лише окремих поверхневих питань і мають накопичувальний ефект для напрацювання майбутнього механізму та шляхів подолання проблемних аспектів [21, с. 793, 796].

Федулова Л.І. здійснила акцент на забезпеченні інклюзивності проєктів соціально-економічного розвитку регіонів [22].

Не менш важливими є наукові роботи присвячені дослідженню Програм соціально-економічного розвитку, оскільки проєкти, які реалізуються в їх межах, є інструментами досягнення стратегічних цілей регіонального розвитку. Так, Покатаєва О.В. та Томарева-Патлахова В.В. у своїй праці дослідили стан та напрями реалізації державних Програм соціально-економічного регіонального розвитку у контексті груп факторів, а саме: екстенсивні, інтенсивні та інноваційні і розробили схему реалізації Програм соціально-економічного регіонального розвитку. Автори підкреслюють важливість формування переліку інвестиційних проєктів, що реалізуються за рахунок коштів фонду регіонального розвитку [19, с. 23]. Савченко В.Ф. у своїй роботі досліджує особливості розробки економічної частини Програм соціального та економічного розвитку регіону, виділивши систему економічної складової Програми розвитку [20, с. 455].

Невирішені складові загальної проблеми. Кризові внутрішні та зовнішні умови обумовлюють стагнацію та рецесію в сфері соціально-економічного розвитку територій. Доцільним вважаємо проведення аналізу Програм економічного і соціального розвитку Харківської області, інвестиційних проєктів регіонального розвитку, що дозволить визначити шляхи взаємодії всіх груп стейкхолдерів задля успішного впровадження цих проєктів в системі розвитку Харківського регіону.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз впровадження інвестиційних проєктів в межах реалізації Програм соціального та економічного розвитку Харківського регіону, визначення їх місця в системі регіонального розвитку та виокремлення напрямів покращення планування та реалізації інвестиційних проєктів відновлення та розвитку територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний соціально-економічний розвиток регіонів вимагає планування та реалізації заходів, що будуть спрямовані на всі сфери регіону з метою забезпечення збалансованого розвитку, підвищення конкурентоспроможності регіонів, поліпшення умов життя населення тощо. В умовах постійних трансформацій та диверсифікації

національної економіки важливим питанням є прогнозування регіонального розвитку з метою визначення потенціалу регіону та його пріоритетних напрямів і створення механізмів подолання диспропорцій регіонального розвитку. Регіональний розвиток є складним і системним процесом, що включає в себе: позитивні екологічні, культурні, економічні та соціальні зрушення.

Так, на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики» [2] було розроблено Державну Стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 рр., яка визначає ключові напрями та пріоритети розвитку регіонів. Метою Державної Стратегії є формування згуртованої держави в соціальних, економічних, екологічних та просторових сферах, підвищення конкурентоспроможності регіонів, розбудова ефективного управління [3].

У контексті реформи децентралізації органи місцевого самоврядування було наділено додатковими повноваженнями, що мали на меті покращити фінансову спроможність, економічну та інвестиційну привабливість територіальних одиниць [5, с. 88]. Так як кожен окремий регіон потребує індивідуального підходу до сталого розвитку в зв'язку з різними внутрішніми диспропорціями розвитку територій, а також наявністю унікального набору ресурсів та пріоритетних напрямів, важливо забезпечити інклюзивний та збалансований підхід до регіонального розвитку. Інклюзивність процесу регіонального розвитку важлива через те, що регіональні стратегії розвитку мають не тільки визначати проблеми розвитку регіонів, а й формувати стратегічні та оперативні цілі, пріоритети розвитку, які зокрема мають підтримуватися стейкхолдерами регіону.

Саме з метою забезпечення багатоаспектного розвитку регіонів, відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [4], Закону України «Про засади державної регіональної політики» [2] та на положеннях Державної Стратегії регіонального розвитку до 2027 року [3] формуються окремі Регіональні стратегії розвитку [2].

Так, у контексті регіонального розвитку, Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 рр. є одним із найважливіших та ключових документів, який визначає напрямки розвитку, пріоритетні завдання, цілі тощо. Реалізація стратегічних та оперативних цілей Стратегії Харківської області здійснюється шляхом імплементації програм та проєктів регіонального розвитку. Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» Програмою регіонального розвитку є комплекс взаємопов'язаних цілей та заходів довготривалого характеру, що спрямовані на досягнення визначених регіональною стратегією розвитку стратегічних та оперативних цілей, які реалізуються через проєкти регіонального розвитку, що поєднані спільною метою [2].

Враховуючи актуальні потреби регіону, соціально-економічні виклики та стратегічні цілі, що визначено Регіональною стратегією розвитку, оновлення Програми є щорічним. Реалізація програм проводиться за допомоги інвестиційних проєктів та заходів спрямованих на розвиток ключових секторів економіки, модернізацію інфраструктури, підвищення енергоефективності, покращення надання соціальних послуг тощо.

Проектний підхід в сучасній системі соціально-економічного розвитку територій реалізується через багатосекторні інтервенції, оскільки підходи до планування та впровадження регіонального розвитку поступово еволюціонують та переходять від набору технологічних рішень до інклюзивних моделей, зосереджені на забезпеченні подолання диспропорцій територіального розвитку, рівності доступу до соціальних та економічних можливостей та вигоди для всіх учасників. За таких умов, ефективність реалізації проєктів залежить від рівня кваліфікації й підготовки учасників та їхньої спроможності співпрацювати в умовах обмеженості ресурсів та термінів [25, с. 618-619].

Так, проектний підхід в контексті регіонального розвитку здатен забезпечити позитивні соціально-економічні зрушення з причин:

- системності впровадження проєктів;
- декомпозиції цілей та завдань на більш дрібні елементи, що дозволить визначити чітку послідовність дій та забезпечити ефективне управління;
- досягнення балансу між плановими витратами та наявними ресурсами;
- попереднього інтегрального оцінювання, яке спрямоване на дослідження соціально-економічної ефективності проєкту та його диференціації, з метою визначення його пріоритетності та раціональності [24, с. 138];
- можливості адаптації підходу до різних сфер та напрямків управлінської діяльності [24, с. 137];
- гнучкості підходу, що дозволяє вносити корективи в проєкт та його результати в залежності від запитів та наявних ресурсів [10, с. 61].

Проектний підхід сприяє чіткому формулюванню цілей, які мають бути досягнені в межах визначених ресурсів і встановленого часу. Більш того, це забезпечує прозоре планування, оптимізацію організаційної та управлінської складових і підвищує якість управлінських рішень. Але слід підкреслити, що проектний підхід передбачає чітке визначення цілей, етапів, ресурсів та термінів, необхідних для досягнення конкретних результатів.

Інвестиційним проєктом регіонального розвитку є комплекс взаємопов'язаних заходів для розв'язання конкретної проблеми регіонального розвитку, спрямованих на досягнення цілей регіональної стратегії розвитку, що впливає на макрорегіон, регіон чи конкретну територію, та має визначені конкретні дії учасників проєкту, а також ресурси, необхідні для досягнення цілей проєкту протягом встановлених термінів [2].

Інвестиційні проєкти регіонального розвитку зазвичай розроблюються та реалізуються у тих сферах, де потрібно в стислі терміни виконати певний обсяг робіт, які відрізняються чіткими параметрами, комплексністю й системністю, різноплановістю та великою кількістю учасників проєкту. Відносно такого визначення інвестиційних проєктів, виділяють їх наступні ознаки:

- наявність чіткої та унікальної мети, яка є стратегічно важливою для забезпечення розвитку галузей соціально-економічного сектору;

- разовий характер провадження;
- обмеженість у часі;
- обмеженість у ресурсах [21, с. 793].

Фінансування інвестиційних проєктів планується за рахунок різних джерел, не заборонених законодавством (рис. 1).

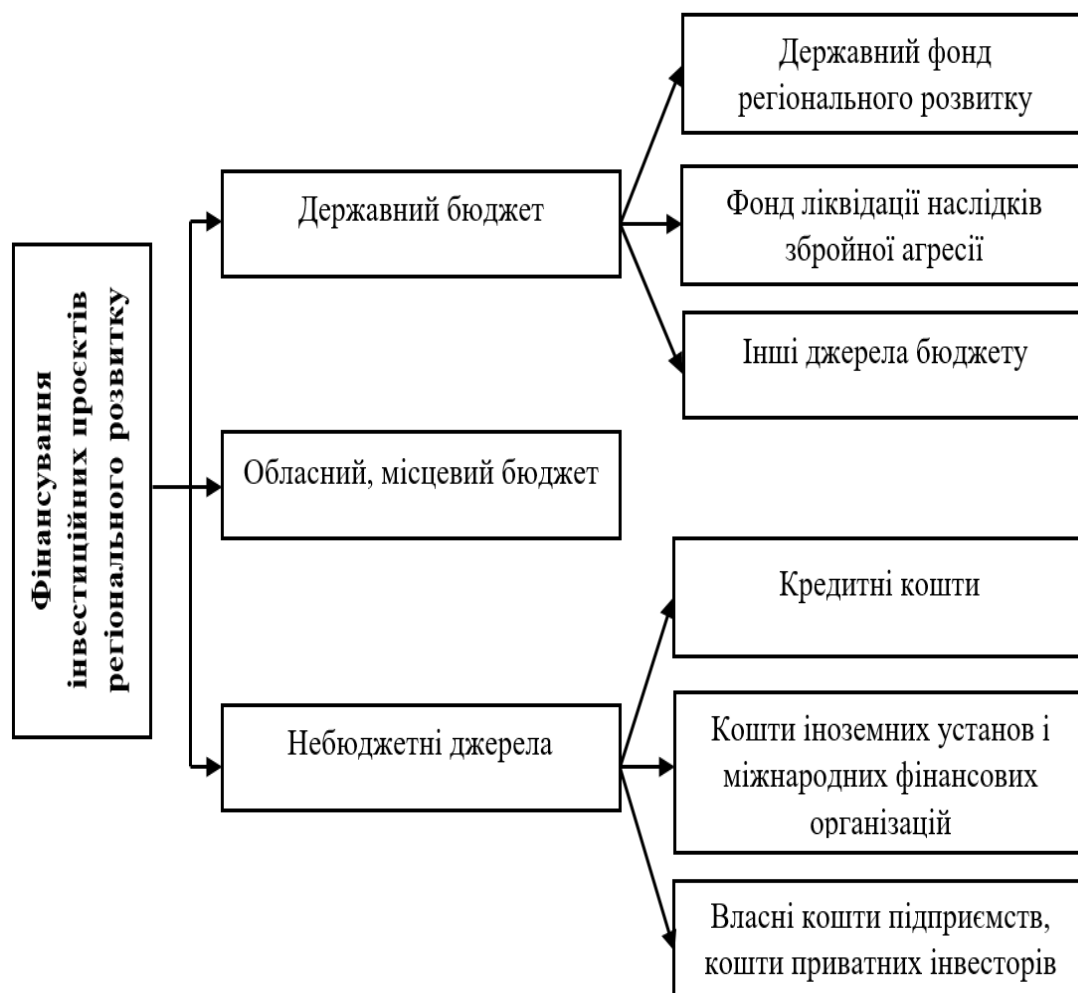

Рис. 1. Структура фінансування інвестиційних проєктів регіонального розвитку

Джерело: складено автором за даними [1, 2, 9, 23]

Розглянемо характеристику впровадження інвестиційних проєктів розвитку Харківського регіону за 6 галузями, а саме: охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство, культура і туризм, освіта, фізична культура, соціальне забезпечення, таблиця 1. Дані таблиці свідчать, що в період з 2021 по 2024 роки, кількість проєктів знизилась у 4,7 разів. Відповідно до зміни кількості проєктів, зменшено обсяги загального фінансування проєктів приблизно у 2,4 рази.

Таблиця 1

**Інвестиційні проєкти Програм соціального і економічного розвитку
Харківської області у 2021-2025 рр.**

Галузь	2021		2022		2023		2024		2025 (план)	
	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн. грн	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн. грн	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн. грн	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн. грн	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн. грн
Охорона здоров'я	89	1926,8	95	2385,9	22	488,1	18	242,6	18	117,7
Житлове комунальне господарство	134	1907,8	85	961,9	51	513,6	10	447,9	13	584,0
Культура і туризм	59	426,9	52	428,0	13	255,4	3	95,8	3	101,3
Освіта	204	1681,2	115	1522,2	62	619,4	79	1718,2	57	4075,6
Фізична культура	32	544,5	26	474,8	5	29,5	4	130,2	4	130,2
Соціальне забезпечення	51	84,7	50	89,0	2	5,8	5	8,0	8	19,9
Всього	569	6571,8	423	5861,9	155	1911,8	119	2642,6	103	5028,8

Джерело: складено автором за даними [13, 14, 15, 16, 17]

До факторів, що спричинили рецесію в сфері планування та реалізації інвестиційних проєктів регіонального розвитку у 2021-2024 рр. слід віднести:

- пандемію та її наслідки, що призвели до призупинення соціально-економічних ініціатив та перерозподілу бюджету на потреби сфери охорони здоров'я та дистанційну освіту;
- військові дії, що спричинили значні економічні та соціальні втрати, руйнування соціальної інфраструктури, що унеможливило реалізацію проєктів та змінило пріоритети фінансування;
- міграцію трудових ресурсів та релокацію підприємств у більш безпечні регіони, що призвело до зниження економічної активності в Харківському регіоні;
- скорочення внутрішніх та зовнішніх інвестицій та соціально-економічних ініціатив, оскільки під час фінансування проєктів здебільшого переважають бюджетні кошти [21, с. 794];
- недостатня кооперація державного, приватного та громадського секторів (зацікавлених сторін), виникнення суперечностей у питаннях соціально-економічного розвитку, падіння соціальної довіри та бюрократичні перешкоди;
- низький рівень залучення міжнародно-економічної співпраці та міжнародних фондів;

– неможливість реалізації деяких проєктних ініціатив через відсутність нормативно-правових механізмів або суперечностей в законодавстві.

Щодо запланованих показників на 2025 рік, спостерігається тенденція до зменшення кількості інвестиційних проєктів, однак не дивлячись на значні соціально-економічні та політичні проблеми, в Програмі закладено більшу суму фінансування інвестиційних проєктів розвитку Харківського регіону відносно попереднього року. Це свідчить про те, що політика соціального захисту завжди відігравала визначальну роль не лише у розвитку держави загалом, а і розвитку окремих територій. В умовах війни все більше зростає кількість населення, яке шукає роботу, а звичні джерела їхніх прибутків суттєво зменшилися. Це пов'язано з тим, що чимала кількість суб'єктів господарювання вимушені були зупинити свою діяльність, а інші перебувають у вкрай скрутному економічному становищі [8, с. 80].

Показники динаміки кількості інвестиційних проєктів та їх загальної кошторисної вартості наведено на рис. 2.

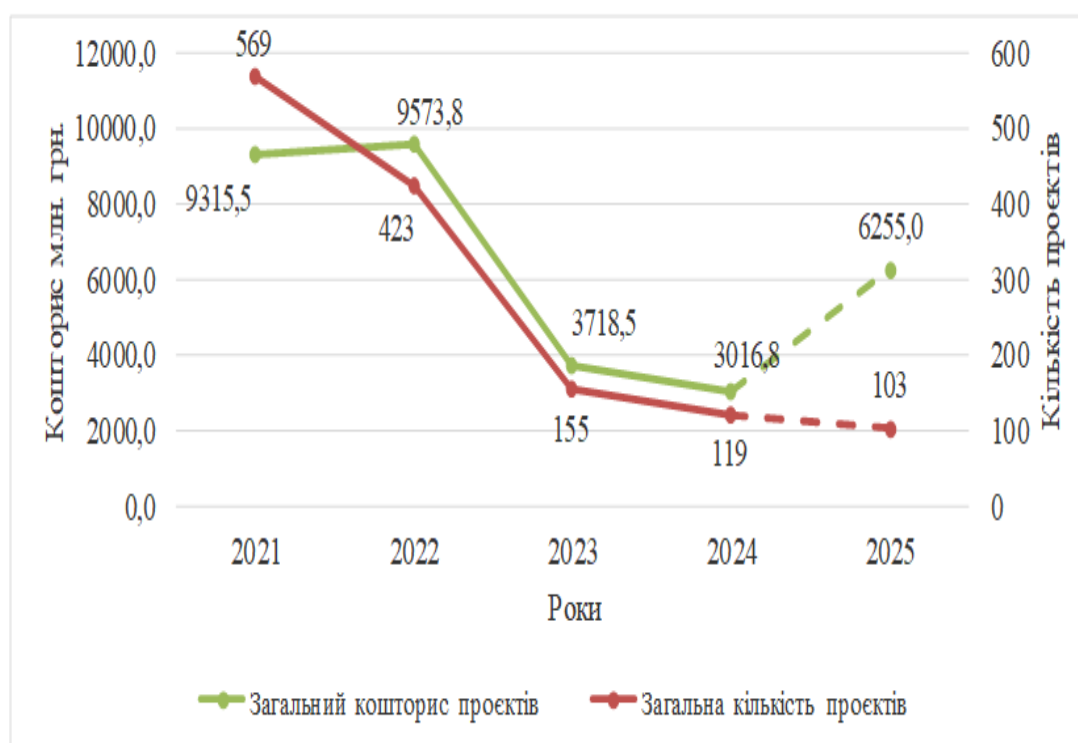

Рис. 2. Динаміка кількості та кошторисної вартості інвестиційних проєктів соціального і економічного розвитку Харківської області (2021-2024 рр. та планові показники на 2025 рік)

Джерело: складено автором за даними [13, 14, 15, 16, 17]

Дані рисунку демонструють зростання загального кошторису з 2021 по 2022 роки, після чого спостерігається значне зниження у 2023-2024 рр. На період 2025 року заплановано значну суму загального кошторису інвестиційних

проектів у порівнянні з даними 2023-2024 рр., що пов'язано із необхідністю фінансування проектів соціального значення.

Аналізуючи рисунок 3, варто підкреслити, що система регіонального розвитку базується на принципах стратегічного планування, чіткому розподілі повноважень та ресурсів. Вирішення комплексних соціально-економічних проблем розвитку потребує застосування інноваційних підходів, що забезпечать ефективне використання наявних ресурсів, управління персоналом та в заданих часових проміжках. Таким чином, взаємозв'язок елементів демонструє рух стратегічних цілей до практичної реалізації та зворотній зв'язок, що передбачає оцінку результатів інвестиційних проєктів.

Політика регіонального розвитку повинна розроблюватись із врахуванням наявних викликів та проблем індивідуально для кожного окремого регіону. До можливостей покращення планування та реалізації інвестиційних проєктів відновлення та розвитку Харківського регіону можна віднести:

- співробітництво центральних та місцевих органів влади, за участі зацікавлених сторін у відновленні, реконструкції та модернізації соціальної інфраструктури та економічних сфер [6], що буде сприяти поверненню трудових ресурсів та підприємств, і в подальшому збільшить підтримку та рівень фінансування інвестиційних проєктів;

- створення зон ведення бізнесу і стимулювання кластерних ініціатив податковими та адміністративними послабленнями за рахунок обласного бюджету, що сприятиме розвитку локального підприємництва, робочих місць і залученню інвестицій, зокрема залучення міжнародної технічної допомоги інвестиційної підтримки підприємництва, надання пільгових умов іноземним інвесторам;

- створення регіональних фондів розвитку, фінансових структур на рівні регіону для підтримки ключових інвестиційних проєктів із залученням державних, приватних і міжнародних коштів;

- укладання угод міжрегіонального науково-технічного, ресурсного та культурного партнерства між обласними адміністраціями з метою вирішення соціально-економічних проблем, які є спільним інтересом регіонів.

Пріоритетами мають стати шляхи відновлення та розвитку інфраструктури та економічної діяльності, а також регіональний підхід, що забезпечить розробку гнучких Регіональних стратегій розвитку, Програм соціального і економічного розвитку та їх інвестиційних проєктів.

Перелік посилань

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI : станом на 6 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 27.12.2024).

2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII : станом на 27 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 16.12.2024).

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Каб. Міністрів України від 05.08.2020 № 695 : станом на 22 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text> (дата звернення: 16.12.2024).

4. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV : станом на 27 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text> (дата звернення: 18.12.2024).

5. Бурик З.М. Розвиток регіонів та об'єднаних територіальних громад у контексті децентралізації. *Інвестиції: практика та досвід*. №23. С. 85-90.

6. Возняк Г.В., Сороковий Д.О. Виклики та орієнтири відновлення економічного зростання регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2023. №56.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2972> (дата звернення 21.12.2024)

7. Гернего Ю.О. Технології фінансування соціальних проєктів та грантмейкінг. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 18. С. 31-36.

8. Грень Т.Я. Особливості реалізації політики соціального захисту територій в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В.Н. Вернадського*. 2022. Т3, №6. С. 80-84

9. Державна фінансова підтримка громад через ДФРР. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35640.html> (дата звернення 27.12.2024)

10. Іванова Н.С., Лижнюк Ю.Б. Проєктний підхід до управління персоналом організації. *Торгівля і ринок України*. 2022. № 1(51). С. 59-65

11. Ксьонжик І.В., Потравка Л.О., Замковий В.М. Соціально-економічний розвиток територіальних громад в Україні в контексті децентралізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. №11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.11.3> (дата звернення 16.11.2024)

12. Мазур С.А. Сільський зелений туризм як напрям диверсифікації сільської економіки та чинник розвитку сільських територій. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.59> (дата звернення 15.12.2024)

13. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2021 рік. Харківська обласна військова адміністрація. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3229> (дата звернення 18.12.2024)

14. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2022 рік. Харківська обласна військова адміністрація. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3322> (дата звернення 18.12.2024)

15. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2023 рік. Харківська обласна військова адміністрація. URL: <https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/programa-ekonomichnogo-i-soczialnogo-rozvytku-harkivskoyi-oblasti-na-2023-rik/> (дата звернення 18.12.2024)

16. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2024 рік. Харківська обласна військова адміністрація. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3507/124008> (дата звернення 18.12.2024)

17. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2025 рік. Харківська обласна військова адміністрація. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3573/129234> (дата звернення 29.12.2024)

18. Проєкт Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки. Харківська обласна державна адміністрація. URL:

<https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files/Стратегія.pdf> (дата звернення 15.12.2024)

19. Покатаєва О.В., Томарева-Патлахова В.В. Стан та напрями реалізації державних програм соціально-економічного регіонального розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 18. С. 20-26.

20. Савченко В.Ф. Особливості розробки економічної частини програми соціально-економічного розвитку регіону на короткостроковий період. *Університетські наукові записки*. 2006. №3-4. С. 454-459.

21. Сімків Л.Є. Національні проекти в системі інструментів реалізації регіональної політики економічного зростання. *Економіка та суспільство*. 2017. № 9. С. 792-797.

22. Федулова Л.І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3 (25). С. 56-65.

23. Фонд ліквідації наслідків збройної агресії. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidacii-naslidkiv-zbroynoi-agresii.html> (дата звернення 27.12.2024)

24. Babenko K. Management of Territorial economic development: project approach. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*. 2020. Vol. 7 (1). P. 135-140.

25. Ríos-Carmenado I. d. I., Rahoveanu A. T., Gallegos A. A. Project Management Competencies for Regional Development in Romania: Analysis from “Working with People” Model. *Procedia Economics and Finance*. 2014. Vol. 8. P. 614–621.

References

1. Budget Code of Ukraine: Code of Ukraine of 08.07.2010 No. 2456-VI: as of December 6, 2014 [Byudzhetny`j kodeks Ukrayiny` : Kodeks Ukrayiny` vid 08.07.2010 no. 2456-VI: stanom na 6 grudnya 2024 roku], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (last accessed: 27.12.2024)

2. On the Principles of State Regional Policy: Law of Ukraine of 05.02.2015 No. 156-VIII: as of June 27, 2024 [Pro zasady` derzhavnoyi regional`noyi polity`ky` : Zakon Ukrayiny` vid 05.02.2015 no. 156-VIII : stanom na 27 chervnya 2024 roku], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (last accessed: 16.12.2024)

3. On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 05.08.2020 No. 695: as of August 22, 2024 [Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi strategiyi regional`nogo rozvy`tku na 2021-2027 roky` : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 05.08.2020 No. 695: stanom na 22 serpnia 2024 roku], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text> (last accessed: 16.12.2024)

4. On Stimulation of Regional Development: Law of Ukraine of 08.09.2005 No. 2850-IV: as of July 27, 2022 [Pro sty`mulyuvannya rozvy`tku regioniv : Zakon Ukrayiny` vid 08.09.2005 No. 2850-IV : stanom na 27 ly`pnya 2022 roku], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text> (last accessed: 18.12.2024)

5. Buryk, Z. (2020), Development of regions and united territorial communities in the context of decentralization [Rozvy`tok regioniv ta ob`yednany`x tery`torial`ny`x

gromad u konteksti decentralizaciyi], *Investments: practice and experience*, Vol. 23, P. 86-90.

6. Voznyak, H., Sorokovyi, D. (2023), Challenges and benchmarks for restoring economic growth in Ukraine's regions [Vy'kly'ky' ta oriyenty'ry' vidnovlennya ekonomichnogo zrostantnya regioniv Ukrayiny'], *Economy and Society*, Vol. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-26> (last accessed 21.12.2024)

7. Gernego, Iu. (2019), Technologies of social projects financing and grantmaking [Texnologiyi finansuvannya social'ny'x proyektiv ta grantmejking], *Investments: practice and experience*, Vol. 18, P. 31-36.

8. Hren, T. (2022), Features of the implementation of the policy of social protection of the territories in the conditions of war [Osobly'vosti realizaciyi polity'ky' social'nogo zaxy'stu tery'torij v umovax vijny'], *Scientific notes of V.I. Vernadsky Taurida National University*, Series: Public administration, Vol. 3 (6), P. 80-84.

9. State financial support to communities through the SFRD [Derzhavna finansova pidtry'mka gromad cherez DFRR], Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine, available at: <https://mtu.gov.ua/news/35640.html> (last accessed 27.12.2024)

10. Ivanova, N., Lyzhnyk, Yu. (2022), The project approach of personnel management of the organization [Proyektny'j pidxid do upravlinnya personalom organizaciyi], *Trade and market of Ukraine*, Vol. 1 (51), P. 59-65.

11. Ksonzhyk, I., Potravka, L., Zamkovyi, V. (2020), Socio-economic development of territorial communities in Ukraine in the context of decentralization [Social'no-ekonomichny'j rozvy'tok tery'torial'ny'x gromad v Ukrayini v konteksti decentralizaciyi], *State administration: improvement and development*, Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.11.3> (last accessed 16.11.2024)

12. Mazur, S. (2018), Agricultural green tourism as a direction of diversification of agricultural economy and factor for the development of agricultural territories [Sil's'ky'j zeleny'j tury'zm yak napryam dy'versy'fikaciyi sil's'koyi ekonomiky' ta chy'nny'k rozvy'tku sil's'ky'x tery'torij], *Effective economy*, Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.59> (last accessed 15.12.2024)

13. Program of economic and social development of Kharkiv region for 2021 [Programa ekonomichnogo i social'nogo rozvy'tku Xarkivs'koyi oblasti na 2021 rik], Kharkiv Regional Military Administration, available at: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3229> (дата звернення 18.12.2024)

14. Program of economic and social development of Kharkiv region for 2022 [Programa ekonomichnogo i social'nogo rozvy'tku Xarkivs'koyi oblasti na 2022 rik], Kharkiv Regional Military Administration, available at: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3322> (last accessed 18.12.2024)

15. Program of economic and social development of Kharkiv region for 2023 [Programa ekonomichnogo i social'nogo rozvy'tku Xarkivs'koyi oblasti na 2023 rik], Kharkiv Regional Military Administration, available at: <https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/programa-ekonomichnogo-i-soczialnogo-rozvytku-harkivskoyi-oblasti-na-2023-rik/> (last accessed 18.12.2024)

16. Program of economic and social development of Kharkiv region for 2024 [Programa ekonomichnogo i social'nogo rozvy'tku Xarkivs'koyi oblasti na 2024 rik], Kharkiv Regional Military Administration, available at: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3507/124008> (last accessed 18.12.2024)
17. Program of economic and social development of Kharkiv region for 2025 [Programa ekonomichnogo i social'nogo rozvy'tku Xarkivs'koyi oblasti na 2025 rik], Kharkiv Regional Military Administration, available at: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3573/129234> (last accessed 29.12.2024)
18. Draft Kharkiv Region Development Strategy for 2021-2027 [Proyekt Strategiyi rozvy'tku Xarkivs'koyi oblasti na 2021-2027 roky'], Kharkiv Regional State Administration, available at: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files/Стратегія.pdf> (last accessed 15.12.2024)
19. Pokatayeva, O., Tmareva-Patlahova, V. (2013), Condition and trends of state programs of region socio-economic development [Stan ta napryamy` realizatsiyi derzhavny`x program social'no-ekonomichnogo regional'nogo rozvy'tku], *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, Vol. 18, P. 20-26.
20. Savchenko, V. (2006), Peculiarities of developing the economic part of the programme of socio-economic development of the region for the short term [Osobly`vosti rozrobky` ekonomichnoyi chasty`ny` programy` social'no-ekonomichnogo rozvy'tku regionu na korotkostrokovy`j period], *University scientific notes*, Vol. 3-4, P. 454-459.
21. Simkiv, L. (2017), National projects in the system of instruments of regional policy of economic growth implementation [Nacional`ni proyekty` v sy`stemi instrumentiv realizatsiyi regional'noyi polity`ky` ekonomichnogo zrostannya], *Economy and society*, Vol. 9, P. 792-797.
22. Fedulova, L. (2016), Inclusive innovation in the socio-economic development [Inklyuzy`vni innovatsiyi v sy`stemi social'no-ekonomichnogo rozvy'tku], *Economics: time realities*, Vol. 3 (25), P. 56-65.
23. Fund for liquidation of the consequences of armed aggression [Fond likvidatsiyi naslidkiv zbrojnoyi agresiyi], Ministry of Communities and Territories Development of Ukraine, available at: <https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidacii-naslidkiv-zbrojnoi-agresii.html> (last accessed 27.12.2024)
24. Babenko, K. (2020), Management of Territorial economic development: Project approach, *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*, Vol. 7 (1), P. 135-140.
25. Ríos-Carmenado, I. d. l., Rahoveanu, A. T., Gallegos, A. A. (2014), Project Management Competencies for Regional Development in Romania: Analysis from “Working with People” Model, *Procedia Economics and Finance*, Vol. 8, P. 614–621.

РЕФЕРАТИ ABSTRACTS

УДК 330.322:005.8:005.52]:332.1(477.54); JEL Classification: O10, O18, R58

Кулик Д.Є. АНАЛІЗ ПРОВАДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ПРОГРАМ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мета: аналіз впровадження інвестиційних проєктів в межах реалізації Програм соціального та економічного розвитку Харківського регіону, визначення їх місця в системі регіонального розвитку та виокремлення напрямів покращення планування та реалізації інвестиційних проєктів відновлення та розвитку територій. **Методика:** методи аналізу та синтезу, порівняння, системний підхід, узагальнення та класифікації, графічний метод. **Результати:** Розглянуто нормативно-правові акти на підставі яких формуються Регіональні стратегії розвитку, розробляються Програми регіонального розвитку, які реалізуються через проєкти регіонального розвитку. Визначено фактори, за яких проєктний підхід в контексті регіонального розвитку здатен забезпечити позитивні соціально-економічні зрушення. Наведено структуру фінансування інвестиційних проєктів регіонального розвитку. Розглянуто характеристику впровадження інвестиційних проєктів розвитку Харківського регіону за 6 галузями, а саме: охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство, культура і туризм, освіта, фізична культура, соціальне забезпечення. Дані таблиці свідчать, що в період з 2021 по 2024 роки, кількість проєктів знизилась у 4,7 разів. Відповідно до зміни кількості проєктів, зменшено обсяги загального фінансування проєктів приблизно у 2,4 рази. Виокремлено фактори, що спричинили рецесію в сфері планування та реалізації інвестиційних проєктів регіонального розвитку у 2021-2024 рр.. Наведено послідовність та взаємозв'язок структурних елементів системи регіонального розвитку, серед яких важливе значення мають інвестиційні проєкти регіонального розвитку. Запропоновано можливі напрями покращення планування та реалізації інвестиційних проєктів відновлення та розвитку Харківського регіону, серед яких: співробітництво центральних та місцевих органів влади, за участі зацікавлених сторін; створення зон ведення бізнесу і стимулювання кластерних ініціатив податковими та адміністративними послабленнями за рахунок обласного бюджету; укладання угод міжрегіонального науково-технічного, ресурсного та культурного партнерства між обласними адміністраціями з метою вирішення соціально-економічних проблем, які є спільним інтересом регіонів. **Наукова новизна:** полягає у пошуку та розробці нових підходів до планування та реалізації інвестиційних проєктів регіонального відновлення та розвитку територій, враховуючи сучасні виклики. **Практична значущість:** визначення місця інвестиційних проєктів в системі регіонального розвитку дозволяє забезпечити ефективний взаємозв'язок елементів системи, який демонструє рух стратегічних цілей до практичної реалізації та зворотній зв'язок, що передбачає оцінку результатів інвестиційних проєктів.

Ключові слова: регіональний розвиток, програми розвитку, інвестиційні проєкти, проєктний підхід, регіональний розвиток, інвестиційні проєкти.

UDC 330.322:005.8:005.52]:332.1(477.54);

JEL Classification: O10, O18, R58

Kulyk D. ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROJECTS OF ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PROGRAMMES IN THE KHARKIV REGION

Purpose: to analyze the implementation of investment projects within the framework of the social and economic development programs of the Kharkiv region, to determine their place in the regional development system, and to identify areas for improving the planning and implementation of investment projects for the restoration and development of territories. **Methodology of the research:** methods of analysis and synthesis, comparison, systematic approach, generalization and classification, graphical method. **Findings:** The legal acts on the basis of which Regional Development Strategies are formed, Regional Development Programs are developed, and implemented through regional development projects are examined. The factors under which the project approach in the context of regional development can ensure positive socio-economic changes are identified. The structure of financing of investment projects for regional development is presented. The characteristics of the implementation of investment projects for the development of the Kharkiv region in 6 sectors are considered, such as: health care, housing and communal services, culture and tourism, education, physical education, and social security. The table shows that between 2021 and 2024, the number of projects were decreased by 4.7 times. In line with the change in the number of projects, the amount of total project funding has decreased by about 2.4 times. The factors that caused the recession in the planning and implementation of investment projects for regional development in 2021-2024 are highlighted. The sequence and interrelation of the structural elements of the regional development system, among which investment projects of regional development are important, are presented. Possible ways to improve the planning and implementation of investment projects for the restoration and development of the Kharkiv region have been proposed, including: cooperation between central and local authorities stakeholder participation; creation of business zones and stimulation of cluster initiatives with tax and administrative exemptions from the regional budget; conclusion of interregional scientific, technical, resource and cultural partnership agreements between regional administrations to solve socio-economic problems, which are the common interest of the regions. **The scientific novelty** lies in the identification and development of new approaches to the planning and implementation of investment projects for regional recovery and development of territories, taking into account current challenges. **The practical significance** lies in determining the role of investment projects within the regional development system and ensuring an effective interconnection of system elements, demonstrating the movement of strategic goals to practical implementation and feedback, which involves evaluating the results of investment projects.

Keywords: regional development, development programs, investment projects, project approach, regional development management, investment project management.

Відомості про авторів / About the Authors

Кулик Дмитро Євгенович – здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, ННІ «Каразінська школа бізнесу», Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, м. Харків, Україна. Email: dkulik912@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-2357-315X> . Моб. (096) 829-04-22

Dmytro Kulyk higher education student, Doctor of Philosophy, V. N. Karazin Kharkiv National University